

EN TUR TIL ROLD SKOV.

AF

PETER SKOVGAARD.

Rold Skov har for min Fantasi staaet som noget af et Eventyrige, Danmarks største Skov med sin Beliggenhed midt i Jylland og med sit Dyreliv. Jeg har hørt en Del om dette Dyreliv og selv fablet videre, nu vilde jeg se det, og min Hustru og jeg tog derfor en 3 Dages Tur dertil fra 10—13 August. Vi skulde ikke andet end se Dyrelivet. Vi drog ud bevæbnede med Kikkert, Kamera og Skitsebog. Resultatet af Turen ses nedenfor.

Rold Skov er Fællesnavnet for et større Skovkompleks, hvoraf den egentlige Rold Skov kun er en Del. Denne, Hesselholt Skov, Storarden Skov og flere andre Skove, der staaer i umiddelbar Forbindelse, omslutter store og lille Øxsø, Mossø og flere og støder op til Madum Sø; endvidere er Ræbild Bakker delvis omsluttede. Der er Moser, Enge og Aaer i den, der er Løv- og Naaleskov, Højskov og Krat, og kun 2 Hovedforbindelsesveje gennemskærer den, nemlig Langaa-Aalborgbanen og Kolding-Aalborgvejen, saa der er Betingelser for alt, og der findes da ogsaa en væsentlig Del af de Fugle, hvoraf der ellers kun findes faa i Danmark.

For at fuldstændiggøre Billedet har jeg ikke udskudt Notitserne om de enkelte Dyr, vi traf foruden Fuglene. Men der er vel heller ingen saa eksklusiv Ornitolog, at han fuldstændig overser et Pattedyr, der krydser hans Vej.

1ste Tur, 10 August.

Turen begyndte Kl. 7^{1/2} Form., gik fra Arden St. nordpaa til lidt Syd for Mosskov, derfra mod Vest langs Øxsø, videre til Mørkeskov Skovfogedhus, herfra ca. 2 km i NØ. og saa tilbage i SØ. til Arden, som vi naaede Kl. 6.

Før vi kom ind i Rold Skov, glædede vi os over flere af de vante Landevejsfugle; nogle Stilitser (*Carduelis elegans*) fløj omkring i en af Landsbyens Trækroner, 6—8 Toplærker (*Alauda cristata*) lettede efterhaanden med en lille Kvidren og søgte ind paa Markerne, medens vi passerede. En enkelt Gulspurv (*Emberiza citrinella*) sang i en lav Gran, og en Flok Rødirisker

(*Cannabina linota*) fløj livligt kvidrende op fra en Kartoffelmark. Saa naaede vi Skoven. Gærdesmutton (*Troglodytes parvulus*) var den første, der lod os mærke, at Skoven var beboet, men snart efter fløj en Bogfinke (*Fringilla coelebs*) i et Par Buer langs Vejen og forsvandt ind mellem Træerne. Et Musvitpar (*Parus major*) havde travlt med at fodre et Kuld forsultne Unger. Saa var der et lille Stykke med Graner, og herfra som fra hvert Sted, hvor der var Graner, hele Turen igennem lød Fuglekongernes (*Regulus cristatus*) Piben, og de smaa fornøjelige Fugle saas i urolige Bevægelser rundt mellem Grenene. En Ringdues (*Columba palumbus*) Kurren lød fjernt og dystert mellem Granerne. Pludselig lød nogle skarpe Skrig i Nærheden; vi standse og lyttede, og efter nogen Søgen saas en Flagspætte (*Dendrocopus major*) entrende op ad en Granstamme et Stykke inde.

Det havde regnet til Morgen, men nu skinnede Solen klart, og selv om store graa Skyer af og til lagde mørke Toner over Landskabet, var Hovedindtrykket dog friskt og sollyst.

Der gik lidt Tid, hvor ingen nye Fugle viste sig, kun uafsladelig Fuglekongernes Piben, og flere Flagspætter enten i travl stødvis Bestigen af Træerne eller i lange Kast flyvende fra en Top til en anden, idet de et Øjeblik slog med Vingerne for saa et længere Stykke Tid at fare frem som en Torpedo med Vingerne tæt til Kroppen.

Nu saas atter en Mejse i Beskæftigelse, men dens Stemme var en anden, og ved nærmere Eftersyn viste det sig ogsaa at være en Sortmejse (*Parus ater*), som snart under snart over en Gren, stadigt smaapippende, jagede Insekter. Men de store Fugle, som jo vor Rejse særlig gjaldt, lod vente paa sig. Vi havde allerede drejet af ind imod store Øxsø, før den første Musvaage (*Buteo vulgaris*) viste sig i det fjerne. Kikkerten kom frem, men alt flød hen i Lys mod Sommerhimlen. Musvaagen forsvandt snart bag de nærmeste Grantoppe, men lidt efter viste hele 4 sig paa en Gang, langsomt svævede de i store Kredse tæt over vore Hoveder. Det saa ud til at være unge Fugle. Farverne tegnede sig tydeligt paa Undersiden af Vingerne, det mørke og det lyse i dejlige bløde og varme Farver. Fuglene svævede bort, og vi fortsatte mod Bredden af Søen.

Paa Afstand saa vi nogle Vandfugle flyve lavt over Lyngen og kaste sig nær Kysten, hvilke saa vi ikke nu, og før vi naaede nær Bredden, blev vi atter opmærksomme paa en Rovfugl, hvis

Vinger var længere og spidsere end Musvaagens; den slog mere med Vingerne og bøiede Spidsen af dem mere, naar den brugte dem. Den kom nærmere, og i Kikkert saas tydeligt dens lyse Bug, der havde et let Skær af blaat — det var en Duehøg (*Astur palumbarius*). To Fugle, som kredsende fulgte den i nogen Afstand, kom ikke nær nok til, at vi kunde se, om det var dens Unger eller af en anden Art. De fulgte og forsvandt sammen med Høgen over Skoven.

Vi kom efterhaanden Søen paa nært Hold, nær nok til at have Fornøjelse af i Kikkert at se paa nogle Ænder, der laa i den vestlige Udløber af Søen, men paa den modsatte Bred. Det var Stokænder (*Anas boscas*), unge Fugle, en Snes Stykker. De var ikke helt glade ved vor Ankomst og roede mod Vest bort fra det Punkt, vi nærmede os til.

Pludselig lettede en Flok Ænder fra den nærmeste Bred — en Sværm kunde jeg fristes til at sige, saaledes virkede de ved deres pludselige Tilsynekønst og med det mægtige Sus af de mange Vinger; der var dog næppe mere end 200. De trak bort, nærmede sig et Par Gange, og vi fik Lejlighed til nøje at betragte deres karakteristiske Flugt i den skraa Stilling med de hurtige Vingeslag. De kastede sig noget længere ude i Søen, og der blev Ro. Der fløj endnu 2 Fugle, som nok var bleven vakt ved Ændernes Uro, men ikke var faldet til Ro med dem, det var Fiskehejrer (*Ardea cinerea*). De fløj bort over Søen, idet de udstødte nogle hæse Skrig. Længst borte paa Søen laa nogle Maager, og enkelte fløj omkring, men hvad Art de tilhørte, kunde vi ikke se, kun de hvide Fugle, der vuggede paa Bølgerne.

Søens Bred var udhulet, $\frac{3}{4}$ m høj, og den flade Bund skraaned jævnt op i en lille tør Kant, som dannede Hulningens Bund. Der var rart for Ænderne, Skjul for nysgerrige Øjne, Læ for Fralandsvind, Vand og Føde lige ved Haanden. Føden, de gule Aakanders Blade, groede i Søens vestlige Udløber, og en Mængde afgnaskede Blade laa paa den smalle Forstrand; der laa ogsaa en Del Dun og Fjer som Vidne om, at her holdt Ænderne meget til. Men Ænder ser man jo saa tidt, og vi hastede videre mod Skovens Dyb for at se mere.

Vor Graadighed blev dog foreløbig ikke tilfredsstillet. Det begyndte at regne, og det blev ved at regne, det trak sammen til Torden. Vi saa en Rødkælk (*Erithacus rubecula*), det vil sige, den saa først os og gav sig til at klage ynkeligt over et eller

andet, om det var det daarlige Vejr, eller at vi gik paa dens Enemærker, ved jeg ikke, men dens Klage røbede den, og vi fik den at se, selv om den gjorde sit bedste for at smutte bort bag Træstammer og andet. Saa blev det rigtigt Tordenvejr med Skylregn og Buldren, der næsten ikke vilde tage Ende, og dog fik Solen Overhaand, inden vi naaede Aalborgvejen.

Ved Udkanten af en aaben Plads laa et Skovfogedhus, og udenfor gik en Mand, det var øjensynlig Skovfogden. Jeg tænkte mig Muligheden af, at han vidste noget om, hvor de større Fugle holdt til. Jo, han vilde nok ud med Sproget og vidste da ogsaa Besked med, hvad jeg spurgte om. Den sorte Stork, den var bleven set for nylig flyvende til en eller anden Mose, hvis Navn jeg ikke rigtig fik fat paa, og dens Rede, jo han kendte hele to og beskrev Stederne, hvor de var, baade paa mit Kort, paa hans eget Skovkort og til Overflod ved at beskrive Vejen med dens Sving, og hvilke Træsarter man passerede paa det sidste Stykke. Og han kom rigtig i Gang, fortalte om en Ravnerede lige i Nærheden, hvori der havde været Unger i Aar; om Duehøgen, som tog hans Høns, og om en Kongeørn, han havde været med til at skyde i Grib Skov med et Vingefang paa $3\frac{1}{2}$ Alen. I Rold Skov havde han ingen Ørn set, hvilket skuffede mig, derimod havde han set Glente, men troede ikke at den byggede i Skoven. Naa, vi var kommet for selv at se Fuglene og gik derfor videre, lagde Vejen, saa vi fik alt det, han beskrev, at se og dog kom nærmeste Vej hjem: altsaa først Ravnereden, den var jo tom, men det var dog en Ravnerede, højt oppe i en Grenkløft i en Bøg, der stod temmelig frit; saa videre til den sorte Storks Rede. Den første Rede sad højt oppe ligesom Ravnereden ogsaa i en Bøg, men ikke frit. Medens vi havde lejet os i Nærheden for at betragte Reden, hørte vi en Spurvehøg (*Astur nisus*) skringe i Nærheden, vi fik den da ogsaa at se i nogen Afstand, idet den fløj over en Dal med Graner. Der var intet Affald i Nærheden af Storkereden, men lidt borte laa en Fjer, og en stor sort Fugl fløj op fra et Træ i nogen Afstand. Stor og sort var den, men hvilken blev ikke afgjort, og vi gik videre til den anden Storkerede. Undervejs (der var en Times Gang) lød, som tidligere, nogle klare Skrig. Vi var straks klar over, at det var en Spætte, men denne Gang var det en Grønspætte (*Picus viridis*). Den satte sig i Toppen af en høj Gran lige i Nærheden, lige over en Klump Grankogler, som den faldt godt

sammen med; der sad den saa og strakte sin Hals og kiggede sidelængs ned paa os, saa stak den sit spidse Næb lige i Vejret, saa sig om og forsvandt pludselig uden en Lyd.

Vi naaede den anden Storkerede, den var ogsaa i en Grenkløft i Bøg, en mægtig Hoben Kviste. Der var Skarn under og nogle afpillede Fjerskeder, saa den var enten eller havde i hvert Fald været beboet i Aar. De store Fugle viste sig ikke meget efter Regnen, om det maaske var Dagstiden ved jeg ikke, dog fik vi den sorte Stork (*Ciconia nigra*) at se, inden vi forlod Skoven, hele 2 Eksemplarer paa en Gang. De fløj op fra en lille Skovmose tæt ved Vejen, men forsvandt hurtigt mellem Træerne. De saa ikke ud til at være sky, den ene i hvert Fald ikke; den forsøgte et Par Gange at sætte sig, men Grenene, den prøvede, var for tynde og raadne og brast under den, og saa fløj den langsomt ind mellem Træerne.

Da vi naaede Landsbyen, saa vi en Mængde unge Graaspurve (*Passer domesticus*) gaa til Ro i et stort Æretræ, en Grønirisk (*Ligurinus chloris*) kvidrede sin Aftensang, en Landsvale (*Hirundo rustica*) fløj lavt over Vejen, og en Solsort (*Turdus merula*) hoppede inde i en Have.

2den Tur, 11 August.

Det havde skylregnet hele Natten, alt var vaadt, men Solen straaede nu klart, saa vi ventede os meget af Dagen.

Vejen til Skoven bød omtrent paa det samme som sidste Dag: Graaspurv, Landsvale, Toplærke, Rødirisk, Gulspurv og af ny et Par Sanglærker (*Alauda arvensis*), som fløj op fra en Pløjemark.

Vi gik til at begynde med samme Vej som sidst, men fra Mosskov St. gik vi nordpaa gennem Mosskov til Hellumtved, derfra Øst om Langnæs Mose og Storarden Skov og hjem langs dennes Udkant.

Straks, da vi kom ind i Skoven, skræmte vi et Par Raadyr op, de saa et Øjeblik paa os, forsvandt saa i lange Spring. Grenene knækkede under deres rappe Fødder, og deres røde Dragt saas længe mellem de slanke Bøgestammer. Da de ikke saas mere, røbede Spætternes Skrig Retningen for deres Flugt.

I Toppen af en stor Bøg legede nogle Solsorter i Solen og rystede hele Byger af store Draaber ned paa Skovbunden. Gærdesmutterne havde stadig travlt inde i Krattet, og en Rød-

kælk hoppede ud paa en Solplet og snappede et Insekt. Et Øjeblik efter hørte vi, at Insektet havde fundet Vej ind i Gabet paa en forslugen Rødkælkunge, der sad i en lille Gran og ventede paa Udbyttet af Forældrenes Jagt.

Mejser var der mange af, alle Vegne hørte man deres Skrigen. Ringduerne fløj op med klaprende Vingeslag og forsvandt saa lydløst over Trætoppene. En Krage (*Corvus cornix*) skræppede fra et Træ langt borte paa den anden Side af Øxsø. En Musvaageunge skreg inde mellem Bøgene, ellers var der mærkværdig faa Fugle.

Turen gik videre, stadig ingen ny Fugle, kun Gentagelser af dem, vi tidligere havde set, og det var lige meget om vi fra aabne Steder kiggede i Sky eller blandt Stammer saa ind i Tykningen. Et Sted paa en Skoveng gik et Par smaa Raadyr fredeligt omkring i Udkanten af et Bregnekrat. En Landsvale fløj henover Grantoppene.

Paa en Skraaning i den sydlige Udkant af Storarden Skov fløj en Gøgemoder (*Sylvia curruca*) ud af et lille Enebærkrat, den advarede en anden, som saa et Øjeblik senere fløj ud. Et Par Skovskader (*Garrulus glandarius*) skrattede i en lille Trægruppe lidt ude paa Marken.

3die Tur.

Samme Dags Aften fra 5^{1/2}—7^{1/2}. De fleste Fugle var gaaet til Ro, kun Spætterne skreg, og Gærdesmutterne hoppede om paa en væltet Stamme, ellers saas kun nogle Raa- og Daadyr.

4de Tur, 12 August.

Turen begyndte Kl. 7 og varede til Kl. 4. Vejret som foregaaende Dag.

Paa Landevejen saas enkelte af de sædvanlige: Sanglærke og Gulspurv, og en Flok Bogfinker fløj fra en Have op i de nærmeste Grantræer, hvor de saa sad og brystede sig i Solen.

I Skoven var Fuglelivet tilsyneladende rigere, ikke paa Arter, men paa Individuer, alle Vegne pøb det og pippede. Det var Smaafuglene, der muntrede sig, de store Fugle viste sig slet ikke. Mejserne var der, Musvit og Sortmejse, Fuglekongen, Rødkælk og Gærdesmutte.

Turen gik til en Afveksling ind i selve Rold Skov. Den eneste Forskel var dog kun Navnet, thi Træsorterne var de samme

og Karakteren ligesaa, maaske var den lidt mindre befærdet. Her saa vi en Flok Halemejsér (*Acredula caudata*) i Solsiden af et Grankrat; hvor mange der var, var umuligt at afgøre, men der var mange unge og gamle, ogsaa nogle andre Mejsér, Sortmejsér og Sumpmejsér (*Parus palustris*) og Fuglekonger havde sluttet sig til Flokken, men mest Halemejsér. Overalt vrimlede de oppe og nede fra Gren til Gren. Paa faa Alens Afstand kunde de pludselig sidde stille og betragte os et Øjeblik for saa atter at tage fat paa deres muntre Jagt. Flokken trak langsomt videre, og vi gik en anden Vej. Der saa vi en lille Træløber (*Certhia familiaris*) paa Bøgestammerne, og en Hare, der troede sig ubemærket, blev siddende ganske stille ikke 2 Skridt borte; næppe var vi dog standsede, før den satte bortover, det bedste den havde lært.

Vi kom atter til et Grankrat, her saa vi 2 Spætmejsér (*Sitta europæa*) og fik et Par Sortmejsér paa særlig nært Hold. Den store hvide Nakkeplet dominerede stærkt i de mørke Omgivelser, særlig naar den lille Fugl hang under en Gren lidt oppe og netop vendte Rygsiden til.

I Farsø laa en halv Snes Ænder; de havde ikke bemærket os og nød rigtig Solskinnet, pudsede sig og baskede med Vingerne. Da vi gik videre frem, gled de langsomt hen over det spejlblanke Vand med Kølvandet som en hvid Stribe efter sig. De lettede og fløj bort; vi passerede Aalborgvejen og gik ind i en Del af Skoven, som bar Vidnesbyrd om meget lidt Kultur. Grene og Kviste dækkede Skovbunden, Stammer stod døde og dækkede med Lav og Mos. Mørkt var der under de forkrøblede Bøge, ikke meget Liv, ingen Vej eller Sti. Et Par Daadyr kom intet anende ind imod os, men satte, da de opdagede os, i fuld Fart ind i Skoven. Ned imod Engen ved Jagtuset blev der lysere, her var ogsaa mere Liv. En Flok Solsorter fløj op fra et Krat med Hindbærbuske. En Flagspætte fløj over til en Klynge enligstaaende Fyrretræer; heri var et Spættehuggested med en stor Dynge Fyrrekogler under. En Mængde Graaænder fløj op fra Søen midt i Engen, men intet nyt. Vejen, vi gik hjem ad, var karakteristisk ved sine mange kæmpestore Myretuer. I Udkanten ved Byen Rold var et Par Skovskader og udenfor paa en Pløjemark en Flok Raager (*Corvus frugilegus*) med enkelte Krager iblandt. Paa Telefontraadene sad Gulspurv

og Bomlærke (*Emberiza miliaria*) og i en Have en graa Fluesnapper (*Muscicapa grisola*).

Turen var forbi, Æventyrringen om Rold Skov brudt. Vi havde set meget, men mere var der vel nok paa bedre Aars-tider. Vi var ikke lige heldige hver Dag, og det vil vel gaa andre ligesaa. Men at de store Fugle var der, fik vi Vidnesbyrd om, og vi maa haabe, at de ogsaa stadig bliver bevarede for den danske Fugleverden.

EN RØDKÆLK (ERITHACUS RUBECULA) I HUSET.

AF

C. RUBOW.

I December 1911 fik vi en Rødkælk foræret af en af vore Bekendte, der boede i Taarbæk, og som havde faaet to saadanne Fugle ind i sin Stue. Den manglede Tærne paa den ene Fod. Den blev sluppen løs i Dagligstuen, fandt sig straks til Rette og gik i Gang med at spise. Vi fodrede den med Myræg og Melorme, og selv fandt den Krummer, særligt paa Spisebordet efter Maaltiderne, hvor den ogsaa tog for sig af andre Ting; Sandkage holdt den meget af. Vi fik den dog ikke rigtig tam, fordi vi paa et enkelt Punkt behandlede den forkert. Vi ønskede nemlig at beholde den i Huset til om Foraaret og ansaa det derfor for nødvendigt at sætte den i Bur om Aftenen, fordi Vinduerne i Dag-Opholdsstuerne hver Morgen under Rengøringen blev lukket op. Den blev derfor lokket ind i et Bur om Aftenen ved Hjælp af Melorme, men den blev snart klog paa, at saa var den fanget, og vilde ikke mere ind i Buret. Saa fangede vi den om Aftenen ved at slukke Lyset i Stuen, og derefter tage den, hvor den havde sat sig til Ro. Men ogsaa dette blev den klog paa, og var saadan paa sin Post, naar Lyset blev slukket, at det tilsidst ikke var muligt at fange den selv i fuldstændigt Mørke. Saa prøvede vi andre Maader, men Resultatet blev, at den blev saa mistænksom, at det ikke var muligt at fange den. Den blev saa lukket ud paa en Glasveranda, hvor der var nogle Musvitter, Bogfinker og Irisker. Herfra kom den jævnlig ind i Dagligstuen. Meget tidlig om Foraaret forsvandt den ud ad en aabentstaaende Dør og viste sig ikke igen trods den udsatte lækre Mad.